

2. Скакун О. Ф. Теорія права і держави : підручник. К. : Алерта; КНТ; ЦУЛ, 2009. 520 с.
3. Сало В. І. Внутрішні функції держави в умовах членства в Європейському Союзі : дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.01. Х., 2001. 198 с.
4. Халаджи В. В. Європейська політика сусідства – причини її появи, еволюція та подальші перспективи розвитку. *Держава і право. Юридичні і політичні науки. К., 2011. Вип. 51. С. 619–623.*
5. Соловійов О. В. Міжнародні договори та міжнародно-судова практика їх застосування як джерела національного права. Пр. Львів. лаб. прав людини і громадянина Наук.-дослід. ін-ту держ. буд-ва та місц. самоврядування Нац. акад. прав. наук України. Редкол. П. М. Рабінович (голов. ред.) та ін. Серія І. Дослідження та реферати. Вип. 26. К. : АОК, 2012. 164 с.
6. Венецька О. Хартія фундаментальних прав Європейського Союзу та Європейська конвенція про захист прав людини і основоположних свобод: проблема взаємодії. *Держава і право. Юридичні і політичні науки. 2007. Вип. 38. С. 161–167.*

**Ключові слова:** права людини, права і свободи людини, права людини у праві Європейського Союзу.

**Ключевые слова:** права человека, права и свободы человека, права человека в праве Европейского Союза.

**Key words:** human rights, human rights and freedoms, human rights in the law of the European Union.

### **ВОЙТОВИЧ ПАВЛО ПЕТРОВИЧ**

*Національний університет «Одеська юридична академія»,  
доцент кафедри міжнародного та європейського права,  
доцент кафедри іноземних мов № 2, доктор філософії в галузі права,  
професор Міжнародної Кадрової Академії*

### **ВИБІР ДЕРЖАВИ ЯК АКТОРА СВІТОВОЇ ПОЛІТИКИ**

Відомо, що держава являє собою політичну форму організації правління, яка характеризується суверенною владою, політичним і публічним характером, системою спеціально створених органів, які здійснюють на певній території політичне, ідеологічне та економічне управління суспільством. Держави є суб'єктами міжнародного права і акторами світової політики.

Питання специфіки держави як актора світової політики актуалізується через зміни, що відбуваються у сучасній політичній системі світу, адже сучасна система міжнародних відносин трансформується, зокрема, стає більше держав, які не відповідають класичним ознакам суб'єкта міжнародного права.

По-перше, це держави, що з різних причин не здатні здійснювати основні управлінські функції на своїй території. По-друге, це країни

Європейського Союзу, які добровільно передають частину своїх функцій наддержавним інститутам або певним регіонам [1].

Різноманіття держав також створює додаткові проблеми (питання) для координації їх політики та вироблення загального бачення та засобів вирішення глобальних проблем.

Глобальні проблеми набули загальнолюдського значення і вийшли за межі інтересів окремих груп, народів та держав. Від вирішення проблем управління світовими процесами, у тому числі процесами глобалізації, від засобів і методів, що застосовуються, залежить збереження сучасної цивілізації і виживання людства. Світ став складнішим і взаємозалежнішим.

Однією з основних рис сучасного світу є поглиблення протиріччя між загостренням глобальних проблем і здатністю людства вирішити їх. Вирішення цих проблем неможливе без стабільних, функціональних держав, завдяки чому створюються реальні передумови активної співпраці між державними та недержавними акторами для відповіді на виклики сучасності.

Держави змушені реагувати на зміни, що відбуваються, але не всі держави реагують на них однаково. Вони можуть або противитися змінам, або підлаштовуватися під них, або намагатися задавати змінам певний вектор розвитку. Це залежить як від певних можливостей і реалій держави, так і від вибору, який здійснюється її лідерами чи групами від її імені.

Саме можливість вільно приймати правові рішення, тобто здійснювати свій правовий вибір, у тому числі на міжнародній арені, а також виконувати їх, характеризує суб'єкта права як волю. Такою здатністю цілковито володіє держава (через уповноважених суб'єктів) як суб'єкт міжнародного права.

Суб'єкт права є явищем багатоаспектним. Одним із таких аспектів є правова воля. Хочемо наголосити, що воля є основою правосуб'єктності, зокрема, що стосується цивільної правосуб'єктності: особа має можливість бути рівноправним учасником правовідносин, тобто своїми діями набувати, змінювати або припиняти для себе права й обов'язки тільки після того, як особа набуває здатність самостійно формувати та виявляти волю. Наявність самостійної волі визначає суб'єкта права, відображає його взаємовідносини з реальністю [2].

Юридична особа як суб'єкт права теж здатна формувати і виявляти свою волю. При цьому волевиявлення і волевиявлення завжди здійснює сама юридична особа – або через відповідний орган, або через представника.

Дефініція поняття держави крізь призму міжнародного права акцентує увагу на тому, що держава є суверенною волею, а, відповідно, методом міжнародного права – узгодження воль держав. Держава репрезентує волю народу (нації).

Функціонування і розвиток будь-якої держави неможливі без зовнішніх зв'язків із іншими суб'єктами міжнародного права. При цьому будь-яка держава як актор на міжнародній арені і суб'єкт міжнародного

права не може не відчувати потужного впливу на свою політику (зовнішню і внутрішню) глобальних процесів. Вирішення глобальних проблем у рамках міжнародного співробітництва набуває політичного характеру, адже воно так чи інакше зачіпає проблеми владно-управлінських відносин, потребує відповідного міжнародно-правового регулювання, вибору певної поведінки і прийняття відповідних рішень.

Оскільки міжнародне право розглядає в якості свого суб'єкта і учасника міжнародних відносин не державні органи або окремих посадових осіб, а державу в цілому, то в державі є право вибору, і свій вибір держава здійснює через уповноважених суб'єктів. На цьому і слід акцентувати увагу: за державою, за діями держави як суб'єкта міжнародного права завжди стоїть людина, її вибір, воля, процес прийняття нею рішення. Саме людина є джерелом і носієм усієї правової реальності.

Вибір держави має формуватися з урахуванням безлічі аспектів внутрішнього і зовнішнього характеру.

Досить часто у світовій політиці вирішальну роль грали і грають політичні діячі, приймаючи на себе відповідальність за доленосні рішення як для своїх країн, так і для усього світу. Велику роль в процесі цього вибору грають моделі міждержавної взаємодії, а також лобізм, який перетворився у глобальну політичну практику, та активність груп інтересів. У такій чисельності координат можливість приймати рішення зі знанням справи, є дійсно свободою волі, адже вибір є самою суттю вольового акту.

### **Список використаної літератури:**

1. Харкевич М. В. Специфика государства как актора современной мировой политики. – Автореферат дис. к.п.н. – М., 2010. – С. 3.
2. Сенина Ю. Л. Категория воли в гражданском праве России (в аспекте гражданско-правовой сделки). – Дис. ... к. ю. н. – Новосибирск, 2006.

**Ключові слова:** держава, суб'єкт міжнародного права, актор, світова політика, політика, вибір, право вибору, свобода волі.

**Ключевые слова:** государство, субъект международного права, мировая политика, политика, выбор, право выбора, свобода воли.

**Key words:** state, subject of international law, world politics, policy, choice, right to choose, free will.